

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
JULIANE KOKOTT
föredraget den 30 april 2020¹

Mål C-254/19

Friends of the Irish Environment Limited
mot
An Bord Pleanála,
Ytterligare deltagare i förfarandet:
Shannon LNG Limited

(begäran om förhandsavgörande från High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland))

”Begäran om förhandsavgörande – Direktiv 92/43/EEG – Bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter – Lämplig bedömning av en plans eller ett projekts miljökonsekvenser – Tillämpningsområde – Förlängning av tillstånd att uppföra en återförgasningsterminal för flytande naturgas – En enda operation”

I. Inledning

1. Enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet² ska planer eller projekt som kan påverka ett bevarandeområde på ett betydande sätt bli föremål för en förhandsbedömning med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. Frågan är dock om en förlängning med ytterligare fem år av ett bygglov som tidsbegränsats till tio år utgör en plan eller ett projekt i den mening som avses i denna bestämmelse? Eller ska det ursprungliga tillståndet och förlängningen anses vara en enhetlig operation, vilket innebär att det inte krävs någon ytterligare bedömning? Denna fråga ska besvaras i förevarande mål om förhandsavgörande från irländska High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland).

¹ Originalspråk: tyska.

² Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 1992, s. 7), i dess ändrade lydelse enligt rådets direktiv 2013/17/EU av den 13 maj 2013 om anpassning av vissa direktiv på miljöområdet med anledning av Republiken Kroatiens anslutning (EUT L 158, 2013, s. 193).

II. Rättslig bedömning

A. Unionsrätt

2. Godkännande av planer och projekt som kan påverka ett skyddat område enligt livsmiljödirektivet eller fågeldirektivet³ på ett betydande sätt regleras på följande sätt i artikel 6.2 och 6.3 i livsmiljödirektivet:

”2. Medlemsstaterna skall i de särskilda bevarandeområdena vidta lämpliga åtgärder för att förhindra försämring av livsmiljöerna och habitaterna för arterna samt störningar av de arter för vilka områdena har utsetts, om sådana störningar kan ha betydande konsekvenser för målen med detta direktiv.

3. Alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, skall på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. Med ledning av slutsatserna från bedömningen av konsekvenserna för området och om inte annat följer av punkt 4, skall de behöriga nationella myndigheterna godkänna planen eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda området inte kommer att ta skada och, om detta är lämpligt, efter att ha hört allmänhetens åsikt.”

B. Irländsk rätt

3. Det framgår av begäran om förhandsavgörande att följande bestämmelser i Planning and Development Act 2000 (No. 30 of 2000) (Plan- och bygglagen från år 2000 (nr 30 av 2000), nedan kallad PDA 2000) är relevanta.

4. I Section 40.1 i PDA 2000 föreskrivs att tillståndet ska upphöra att gälla efter utgången av uppbyggnadsfasen av ett bygglov.

”40.– 1 Med förbehåll för subsection 2 ska ett tillstånd som beviljats enligt denna del upphöra att gälla vid utgången av den aktuella perioden (dock utan att det påverkar giltigheten av vad som utförts i enlighet därmed före utgången av denna period) vad beträffar

- a) hela byggnads- eller anläggningsprojektet, om det byggnads- eller anläggningsarbete som tillståndet avser inte inleds under denna period, och
- b) den del av byggnads- eller anläggningsprojektet som inte slutförts inom denna period, om byggnads- eller anläggningarbetet inleds under denna tid.”

5. Section 42 i PDA 2000 innehåller regler om förlängning av giltighetstiden för ett bygglov. I korthet anges i section 42 två alternativa grunder för att ansöka om en förlängning av giltighetstiden. Den första grunden avser de fall då omfattande arbeten har utförts i enlighet med bygglovet under den period som ska förlängas och byggnads- eller anläggningsarbetet kommer att slutföras inom rimlig tid. Den andra grunden avser de fall då det har förekommit överväganden av kommersiell, ekonomisk eller teknisk natur som legat utanför sökandens kontroll och som i betydande utsträckning hindrat antingen att byggnads- eller anläggningsarbetet har kunnat inledas eller att omfattande arbeten har kunnat utföras i enlighet med bygglovet.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 2010, s. 7), i dess lydelse enligt direktiv 2013/17.

6. När det gäller den andra grunden, det vill säga kommersiella, ekonomiska eller tekniska skäl, har en rad skyddsmekanismer byggts in i section 42 för att säkerställa att bygglov som gått i stå inte undergräver planläggningspolitikens utveckling. En förlängning av giltighetstiden kan exempelvis inte beviljas om målen för utvecklingsplanen har ändrats väsentligt sedan tidpunkten för beviljandet av tillståndet, så att byggnads- eller anläggningsprojektet inte längre skulle vara förenligt med lämplig planläggning och hållbar utveckling av området. Bygglovet får inte heller vara oförenligt med ministeriella riktlinjer.

7. Det ska påpekas att ytterligare en skyddsmekanism har byggts in för att säkerställa att både MKB-direktivet⁴ och livsmiljödirektivet efterlevs. Mer specifikt måste den lokala planmyndigheten, i de fall byggnads- eller anläggningsarbetena inte har inletts, förvissa sig om att en miljökonsekvensbedömning eller en lämplig bedömning, eller, om så erfordras, båda dessa bedömningar utfördes innan bygglovet beviljades (section 42.1 a ii IV i PDA 2000).

8. Section 42 i PDA 2000 innehåller ytterligare en skyddsmekanism vad gäller den tid med vilken en förlängning kan beviljas. Det föreskrivs uttryckligen att denna tilläggsperiod inte får överstiga fem år. Dessutom får en ansökan om förlängning av giltighetstiden endast göras en gång.

9. I sections 146B och 146C i PDA 2000 föreskrivs ett förfarande varigenom en viss typ av bygglov, som går att få vid strategisk infrastrukturutveckling, kan ändras. Det finns inga uttryckliga bestämmelser i dessa sections om genomförande av föregående bedömningar eller lämpliga bedömningar i enlighet med livsmiljödirektivet.

10. Enligt section 50 i PDA 2000 går det inte att ifrågasätta ett bygglovs giltighet på annat sätt än genom en ansökan om rättslig överprövning. En sådan ansökan är föremål för en tidsfrist på åtta veckor. High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) har under vissa angivna omständigheter möjlighet att skönsmässigt förlänga tiden.

11. Förekomsten av denna tidsfrist har av de nationella domstolarna tolkats som ett hinder för en part att i ett förfarande för rättslig överprövning av ett efterföljande bygglov framställa invändningar vilka i allt väsentligt riktar sig mot ett tidigare bygglov för vilket tidsfristen för länge sedan har löpt ut. Domstolens bedömning i detta sammanhang grundar sig på sakinnehållet i invändningen snarare än på dess form.

III. Bakgrund och begäran om förhandsavgörande

12. Följande faktiska omständigheter framgår av begäran om förhandsavgörande.

13. An Bord Pleanála (nämnden för samhällsplanering, Irland) beviljade den 31 mars 2008 tillstånd för en gasterminal, närmare bestämt en återförgasningsterminal för flytande naturgas.

14. Det föreslagna projektet ska förläggas intill vad som numera är två Natura 2000-områden, nämligen det särskilda bevarandeområdet enligt livsmiljödirektivet för "Lower River Shannon" (nedre floden Shannon – områdeskod IE0002165) och det särskilda skyddsområdet enligt fågeldirektivet för "River Shannon and River Fergus Estuaries" (floden Shannons och floden Fergus flodmynningar – områdeskod IE0004077).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EUT L 26, 2012, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52 av den 16 april 2014 (EUT L 124, 2014, s. 1).

15. Tillståndet beviljades i enlighet med en bestämmelse i nationell lagstiftning som inte införlivade livsmiljödirektivet på ett korrekt sätt. Det formella beslutet att bevilja bygglov hänvisar inte till livsmiljödirektivet och nämner inte heller de två europeiska skyddsområdena. Enligt begäran om förhandsavgörande kan beslutet följaktligen inte anses innehålla ”fullständiga, exakta och slutliga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan”.⁵

16. Bygglovet föreskrev en tioårsfrist för utförande och färdigställande av de föreslagna anläggningsarbetena (nedan kallad uppbyggnadsfasen). Bygglovet innehöll inga föreskrifter om en tidsgräns för den efterföljande driften av gasterminalen (nedan kallad driftsfasen).

17. Några anläggningsarbeten inleddes emellertid inte under ifrågavarande tioårsperiod. Enligt exploatören uppstod förseningar bland annat till följd av ändringar av den irländska politiken om anslutning till det nationella gasnätet och, mer allmänt, på grund av det ekonomiska läget från och med 2008.

18. Exploatören ansökte i september 2017 om att villkoren för anläggningsprojektet skulle ändras så, att uppbyggnadsfasen förlängdes med ytterligare fem år. An Bord Pleanála beslöt att bevilja denna ansökan, vilket medfört att konstruktionsfasen nu löper ut den 31 mars 2023.

19. Friends of the Irish Environment inledde ett förfarande för rättslig överprövning mot förlängningen av uppbyggnadsfasen vid High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland).

20. Mot denna bakgrund har High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) ställt följande frågor till domstolen.

- 1) Utgör ett beslut om förlängning av ett tillstånd ett sådant godkännande av ett projekt som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6.3 i livsmiljödirektivet?
- 2) Är svaret på fråga 1) ovan beroende av något av följande överväganden?
 - a) Det tillstånd (som ska förlängas) beviljades i enlighet med en bestämmelse i nationell lagstiftning som inte införlivade livsmiljödirektivet på ett korrekt sätt, eftersom lagstiftningen felaktigt jämställde en lämplig bedömning i enlighet med livsmiljödirektivet med en miljökonsekvensbedömning i enlighet med MKB-direktivet.
 - b) Det tillstånd som ursprungligen beviljades innehåller inga uppgifter om huruvida ansökan behandlades i enlighet med steg 1 eller steg 2 i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet och innehåller inte ”fullständiga, exakta och slutgiltiga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan på det berörda [området]”, såsom krävs enligt domen av den 24 november 2011 i mål C-404/09, kommissionen/Spanien (EU:C:2011:768).
 - c) Den ursprungliga giltighetstiden för tillståndet har löpt ut och tillståndet har därför upphört att gälla för hela anläggningsprojektet. Inget anläggningsarbete får utföras i enlighet med tillståndet i avvaktan på dess eventuella förlängning.
 - d) Inget anläggningsarbete har någonsin utförts i enlighet med tillståndet.

⁵ High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) hänvisar i detta sammanhang till dom av den 24 november 2011, kommissionen/Spanien (Alto Sil) (C-404/09, EU:C:2011:768, antagligen punkt 100).

- 3) Om fråga 1) besvaras jakande: Vilka faktorer måste den behöriga myndigheten ta hänsyn till vid utförandet av en föregående bedömning enligt steg 1 i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet? Krävs det exempelvis att den behöriga myndigheten tar hänsyn till någon eller några av följande faktorer:
- i) Det har skett förändringar i de planerade anläggningsarbetena och i användningen.
 - ii) Miljöförutsättningarna har förändrats, exempelvis genom att europeiska skyddsområden har utsetts efter tidpunkten för beslutet att bevilja tillstånd.
 - iii) Nya relevanta vetenskapliga rön har tillkommit, såsom exempelvis mer aktuella undersökningar beträffande europeiska skyddsområdets särskilda naturvärden.
- Eller är den behöriga myndigheten snarare skyldig att bedöma miljökonsekvenserna av hela anläggningsprojektet?
- 4) Är det någon skillnad mellan
- i) ett tillstånd, som föreskriver en tidsgräns för en verksamhet (driftsfasen), och
 - ii) ett tillstånd som endast föreskriver en tidsfrist för den period under vilken anläggningsarbetena kan äga rum (uppbyggnadsfasen), men som, under förutsättning att anläggningsarbetena slutförs inom denna tidsfrist, inte föreskriver någon tidsgräns för verksamheten eller driften?
- 5) I vilken utsträckning, om ens alls, är det en förutsättning för att en nationell domstol ska vara skyldig att i den mån det är möjligt tolka lagstiftningen i enlighet med bestämmelserna i livsmiljödirektivet och Århuskonventionen, att parterna i målet uttryckligen har tagit upp dessa tolkningsfrågor? Är den nationella domstolen mer specifikt skyldig att, om den nationella lagstiftningen föreskriver två beslutsprocesser varav endast den ena säkerställer efterlevnaden av livsmiljödirektivet, tolka den nationella lagstiftningen så, att endast den beslutsprocess som uppfyller kraven kan användas, trots att ingen av parterna i målet uttryckligen har framställt yrkanden om just denna tolkning?
- 6) Är den nationella domstolen, om svaret på fråga 2) a) ovan är att det är relevant att undersöka huruvida tillståndet (som ska förlängas) beviljades i enlighet med en bestämmelse i nationell lagstiftning som inte införlivade livsmiljödirektivet på ett korrekt sätt, skyldig att bortse från en bestämmelse i nationell processlagstiftning som hindrar en klagande från att ifrågasätta giltigheten av ett tidigare tillstånd (som löpt ut) i samband med en senare ansökan om tillstånd? Är en sådan bestämmelse i nationell processlagstiftning oförenlig med den skyldighet att vidta avhjälpande åtgärder som nyligen bekräftades i domen av den 17 november 2016 i mål C-348/15, Stadt Wiener Neustadt (EU:C:2016:882)?

21. Friends of the Irish Environment, An Bord Pleanála, det vill säga den irländska nämnden för samhällsplanering, och Europeiska kommissionen har avgett skriftliga yttranden. Eftersom domstolen anser att den har tillräckligt underlag för att kunna döma i målet har den beslutat att inte hålla någon muntlig förhandling.

IV. Rättslig bedömning

22. Frågorna 1, 2 och 4 i begäran om förhandsavgörande syftar till klargörande av huruvida artikel 6.3 i livsmiljödirektivet över huvud taget är tillämplig på förlängningen av ett bygglov. Fråga 3 avser däremot den föregående bedömningen av huruvida ett beslut om förlängning kan påverka skyddsområdena på ett betydande sätt, vilket skulle innebära att den fullständiga undersökningen måste genomföras. Med

fråga 5 vill High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) få klarhet i huruvida den är skyldig att på eget initiativ tolka nationell lagstiftning i enlighet med bestämmelserna i livsmiljödirektivet eller om det är en förutsättning att parterna framställer yrkanden om detta. Fråga 6 avser slutligen den bindande verkan av det ursprungliga tillståndet för prövningen av invändningarna mot beslutet om förlängning.

A. Frågorna 1, 2 och 4 – Skyldighet att genomföra en förhandsbedömning

23. Frågorna 1, 2 och 4 som ska behandlas gemensamt syftar till att klargöra huruvida beslutet att förlänga ett tillstånd för uppförande av en anläggning ska anses utgöra ett sådant godkännande av ett projekt som innebär att artikel 6.3 i livsmiljödirektivet är tillämplig. Med fråga 2 vill High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) få klarhet i huruvida vissa överväganden är relevanta för svaret på denna fråga. Fråga 4 tolkar jag så, att den avser huruvida förlängningen av uppbyggnadsfasen i förevarande mål ska bedömas annorlunda än frågan om förlängning av driftsfasen som behandlats i en tidigare dom i vilken det var fråga om förlängning av driftstiden för kärnkraftverk.⁶

24. I artikel 6 i livsmiljödirektivet åläggs medlemsstaterna ett antal skyldigheter och det föreskrivs särskilda förfaranden vilkas syfte, såsom framgår av artikel 2.2 i direktivet, är att bibehålla eller i förekommande fall återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer och hos arter av vilda djur och växter som är av unionsintresse.⁷

25. För detta ändamål föreskrivs i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet ett bedömningsförfarande, som syftar till att med hjälp av en förhandsbedömning säkerställa att planer eller projekt endast godkänns under förutsättning att de inte skadar området.⁸

26. För detta föreskrivs i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet en bedömning i två steg. Det första steget, vilket anges i den första meningen i denna artikel, innebär att medlemsstaterna ska göra en lämplig bedömning av en plans eller ett projekts konsekvenser för ett skyddat område om planen eller projektet kan ha en betydande påverkan på detta område. Det andra steget, vilket anges i andra meningen i nämnda artikel och följer efter en lämplig bedömning enligt den första meningen, innebär att en sådan plan eller ett sådant projekt endast kan godkännas under förutsättning att det berörda områdets integritet inte kommer att ta skada, om inte annat följer av artikel 6.4 i livsmiljödirektivet.⁹

27. Den nationella domstolens tvivel grundar sig på att bygglovets för uppförande av gasterminalen redan hade beviljats genom 2008 års tillstånd som vunnit laga kraft och att det omtvistade beslutet från 2018 endast förlängde giltighetstiden för detta ursprungliga tillstånd. Det ska således klargöras huruvida detta andra beslut utgör ett godkännande av en plan eller ett projekt i den mening som avses i artikel 6.3 andra meningen i livsmiljödirektivet.

28. I detta sammanhang kan jag först konstatera att den irländska nämnden för samhällsplanering godkände det aktuella projektet när den år 2018 beviljade det omtvistade tillståndet. Enligt lydelsen av artikel 6.3 andra meningen i livsmiljödirektivet får ett sådant godkännande endast beviljas efter att myndigheten med ledning av slutsatserna från bedömningen av konsekvenserna för ett område har försäkrat sig om att det berörda områdets integritet inte kommer att ta skada.

⁶ Dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622).

⁷ Dom av den 21 juli 2016, Orleans m.fl. (C-387/15 och C-388/15, EU:C:2016:583, punkt 31), och dom av den 17 april 2018, kommissionen/Polen (Białowieżaskogen) (C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 106).

⁸ Dom av den 7 september 2004, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 34), och dom av den 17 april 2018, kommissionen/Polen (Białowieżaskogen) (C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 108).

⁹ Dom av den 11 april 2013, Sweetman m.fl. (C-258/11, EU:C:2013:220, punkt 29 och 31), dom av den 17 april 2018, kommissionen/Polen (Białowieżaskogen) (C-441/17, EU:C:2018:255, punkterna 110, 111 och 115), och dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkterna 92 och 99).

29. Den irländska nämnden för samhällsplanering har i synnerhet invänt att domstolen har fastslagit att förnyandet av ett drifttillstånd inte kan kvalificeras som projekt i den mening som avses i MKB-direktivet när det inte förekommer några arbeten eller ingrepp som förändrar de fysiska förhållandena på platsen.¹⁰ Denna invändning är emellertid inte övertygande då definitionen av begreppet projekt i MKB-direktivet – som avser allmän bedömning av projekts miljöpåverkan – är mer restriktiv än vad som är fallet i livsmiljödirektivet.¹¹ Dessutom är det fråga om ett projektstillstånd även mot bakgrund av kraven i MKB-direktivet då gasterminalen endast skulle kunna uppföras efter en förlängning av tillståndet. Därmed skulle de planerade arbetena eller ingreppen som förändrar de fysiska förhållandena på platsen inte kunna äga rum.

30. Eventuellt är det inte nödvändigt att genomföra en bedömning av förlängningen om den och 2008 års tillstånd anses som en enda, enhetlig operation. Ytterligare åtgärder som vidtas för att genomföra en sådan enskild operation behöver inte genomgå en förnyad prövning enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.¹²

31. Domstolen har å ena sidan konstaterat att omständigheten att en återkommande verksamhet godkänts enligt nationell rätt innan livsmiljödirektivet trädde i kraft inte i sig utgör hinder för att varje senare ingrepp betraktas som ett enskilt projekt i den mening som avses i livsmiljödirektivet. Om så inte var fallet skulle denna verksamhet en gång för alla undandras varje föregående bedömning av dess påverkan på det berörda området.¹³

32. Å andra sidan har domstolen även funnit att vissa verksamheter – med hänsyn tagen bland annat till att de är återkommande samt till formen av eller villkoren för deras genomförande – kan anses utgöra en enda operation, vilket innebär att de kan betraktas som ett och samma projekt i den mening som avses i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.¹⁴ I ett sådant fall skulle endast förbudet mot försämring enligt artikel 6.2 i livsmiljödirektivet komma i fråga,¹⁵ enligt vilket det endast under vissa omständigheter är nödvändigt att på ett lämpligt sätt bedöma konsekvenserna för skyddsområden mot bakgrund av målsättningen vad gäller bevarandet av dessa områden.¹⁶

33. Denna rättspraxis uppstod mot bakgrund av tillämpningen i tiden av artikel 6.3 i livsmiljödirektivet. När det gäller äldre projekt som godkändes innan skyddsbestämmelsen var tillämplig kan dess senare tillämpning medföra en betydande ytterligare belastning, vilket innebär att exploatören blir särskilt skyddsvärd. Jag anser således att bestämmelsen syftar till att skydda exploatörers berättigade förväntningar genom att införa en begränsad inskränkning av skyldigheten att göra en bedömning enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

10 Dom av den 17 mars 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.fl. (C-275/09, EU:C:2011:154, punkt 24), och dom av den 19 april 2012, Pro-Braine m.fl. (C-121/11, EU:C:2012:225, punkt 32). Se dock mitt förslag till avgörande i målet Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, punkt 66 och följande punkter). Jag tolkar domstolens dom i detta mål så att det inte var nödvändigt att avgöra frågan om de tvivel jag hyser med avseende på befintlig rättspraxis.

11 Dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkterna 65 och 66).

12 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 48), och dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkt 80).

13 Dom av den 7 september 2004, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 28), dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkterna 41 och 42), dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkt 77), och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 127).

14 Dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 47), dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment m.fl. (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkt 78), och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 128).

15 Dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 49).

16 Se dom av den 14 januari 2016, Grüne Liga Sachsen m.fl. (C-399/14, EU:C:2016:10, punkt 44).

34. I förevarande fall är det förvisso inte fråga om en återkommande verksamhet. Det ursprungliga tillståndet från 2008 och det omtvistade tillståndet avser emellertid samma projekt. För övrigt har nämnden för samhällsplanering betonat att det omtvistade tillståndet inte har påverkat projektets omfattning eller dess potentiella miljöpåverkan, och i synnerhet inte påverkan på de berörda skyddsområdena, bortsett från att uppbyggnadsfasen har förlängts.

35. Trots detta talar förlängningsbeslutets art och dess bakgrund mot att det ska anses som en enda operation i kombination med 2008 års tillstånd och att projektet därigenom ges en privilegierad ställning i förhållande till den tillämpning av artikel 6.3 i livsmiljödirektivet som följer av bestämmelsens lydelse.

36. För *det första* är det i förevarande mål *inte* fråga om ett äldre projekt som godkändes innan artikel 6.3 i livsmiljödirektivet blev tillämplig. Tvärtom omfattades redan 2008 års tillstånd av dessa krav. Mot denna bakgrund finns ur ett unionsrättsligt perspektiv mycket mindre anledning att skydda exploitören genom rättsfiguren enhetlig operation.

37. Om en lämplig bedömning av 2008 års tillstånd hade gjorts, skulle den ytterligare arbetsbördan av att göra en bedömning av förlängningsbeslutets konsekvenser för området vara mycket begränsad. Man skulle i huvudsak kunna hänvisa till den tidigare bedömningen och det vore endast nödvändigt att ta hänsyn till de förändringar som skett sedan dess.

38. Om det ursprungliga projekt däremot godkändes i strid med artikel 6.3 i livsmiljödirektivet är exploitören betydligt mindre skyddsvärd än om det är fråga om ett äldre tillstånd som ännu inte omfattades av de strängare kraven. Det gäller i ännu högre grad då de huvudsakliga kraven i en bedömning av konsekvenserna enligt artikel 6.3 inte blev kända först genom domen mot Irland¹⁷ som omnämns i begäran om förhandsavgörande, vilken meddelades strax före 2008 års tillstånd. Dessa krav preciserades av domstolen redan långt tidigare.¹⁸ När det är fråga om just sådana större projekt som det aktuella måste exploitören känna till dessa unionsrättsliga krav, även om 2008 års tillstånd eventuellt uppfyllde kraven i nationell lagstiftning.

39. För *det andra* följer det uttryckligen av irländsk lagstiftning att det krävs ett nytt tillstånd för en förlängning av uppbyggnadsfasen. I enlighet med detta omnämner High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) med rätta i fråga 2 c omständigheten att det inte vore möjligt att uppföra en gasterminal utan det omtvistade tillståndet, eftersom den ursprungliga giltighetstiden för uppbyggnadsfasen har löpt ut.

40. I detta avseende betonade domstolen i en dom som avsåg förlängning av driftstiden för kärnkraftverk att tidsgränsen för de berörda anläggningarna redan hade upphört eller snart skulle upphöra och att denna endast förlängdes genom den omtvistade bestämmelsen.¹⁹ Däremot fann domstolen att återkommande underhållsarbeten av en vattenväg, som domstolen ansåg kunde utgöra en enda operation,²⁰ redan hade godkänts i ett enda tillstånd som beviljats innan artikel 6.3 i livsmiljödirektivet var tillämpligt.²¹

17 Dom av den 13 december 2007, kommissionen/Irland (C-418/04, EU:C:2007:780).

18 Dom av den 7 september 2004, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, i synnerhet punkt 59).

19 Dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 130).

20 Dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 47).

21 Dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 11).

41. Tillämpningen av artikel 6.3 i livsmiljödirektivet på förlängningen överensstämmer för övrigt med syftet med ett tidsbegränsat tillstånd för genomförande av vissa arbeten. Vid tidpunkten då fristen löper ut är det i regel både tillåtet och nödvändigt att bedöma huruvida villkoren för tillstånd fortfarande är uppfyllda. Därför föreskriver bland annat direktivet om industriutsläpp²² och växtskyddsförordningen²³ att endast tidsbegränsade tillstånd kan beviljas och att de ska kontrolleras innan de förlängs. Sådana tillstånd avser visserligen inte uppbyggnadsfasen av ett projekt, utan driftsfasen eller användningsfasen. Men även under uppbyggnadsfasen gäller att de relevanta omständigheterna och bestämmelserna kan se annorlunda ut efter att tidsfristen löpt ut jämfört med hur de såg ut då det första tillståndet beviljades.

42. I detta avseende har det framför allt *praktisk* betydelse att 2008 års tillstånd beviljades i enlighet med en bestämmelse i nationell lagstiftning som inte införlivade livsmiljödirektivet på ett korrekt sätt (fråga 2 a) och att det inte innehåller fullständiga, exakta och slutgiltiga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan på det berörda området (fråga 2 b). Båda dessa omständigheter medför att bedömningen av 2008 års tillstånd endast är av mycket begränsad betydelse för kontrollen av förlängningen.²⁴ Om en ursprunglig bedömning var otillräcklig är det särskilt påkallat att avhjälpa eventuella brister i samband med att ett nytt beslut fattas.²⁵

43. Principerna om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar leder inte heller till en annan slutsats. Rättslig säkerhet och eventuella berättigade förväntningar som 2008 års tillstånd gett upphov till kan nämligen endast avse den tidsperiod under vilken gasterminalen fick uppföras i enlighet med detta tillstånd.

44. Det omtvistade tillståndet avser emellertid tiden efter det att tidsfristen för uppbyggnadsfasen enligt 2008 års tillstånd hade löpt ut. För denna tidsperiod kunde det äldre beslutet varken ge upphov till rättslig säkerhet eller berättigade förväntningar. Tvärtom är det utrett att det inte är möjligt att uppföra gasterminalen utan det omtvistade tillståndet, eftersom den ursprungliga tidsfristen för uppbyggnadsfasen har löpt ut. För den nya uppbyggnadsfasen gäller däremot att det är fråga om en situation som ännu inte uppkommit, vilket innebär att artikel 6.3 i livsmiljödirektivet är tillämplig.²⁶

45. Av denna anledning har Friends of the Irish Environment med rätta dragit en parallell till domen Wells²⁷ som avsåg MKB-direktivet. Av rättssäkerhetsskäl föreskriver nämnda direktiv visserligen att en miljökonsekvensbedömning inte behöver genomföras när ett tillstånd för ett projekt har beviljats efter det att fristen för införlivande av MKB-direktivet löpt ut, men tillståndsförfarandet formellt inletts före denna tidpunkt (så kallade "pipeline"-projekt).²⁸ Ett beslut som är nödvändigt för att förhindra att ett föreliggande tillstånd förfaller är emellertid att anse som ett nytt tillstånd i den mening som avses i MKB-direktivet och ska således bli föremål för en bedömning.²⁹

22 Artikel 21 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 2010, s. 159).

23 Artikel 5 och artikel 14 och följande artiklar i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (EUT L 309, 2009, s. 1).

24 Se i detta avseende punkterna 55 och 56 nedan.

25 Se angående MKB-direktivet dom av den 17 mars 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.fl. (C-275/09, EU:C:2011:154, punkt 37), och dom av den 17 november 2016, Stadt Wiener Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882, punkt 44).

26 Se dom av den 11 september 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias m.fl. (C-43/10, EU:C:2012:560, punkt 103).

27 Dom av den 7 januari 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12).

28 Dom av den 18 juni 1998, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, EU:C:1998:305, punkterna 23 och 24), och dom av den 15 januari 2013, Križan m.fl. (C-416/10, EU:C:2013:8, punkterna 94 och 95).

29 Dom av den 7 januari 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, punkterna 45–47).

46. För *det tredje* möjliggör beslutet om förlängning i förevarande mål att arbetena börjar genomföras, vilket är en åtgärd som enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet ska bli föremål för en bedömning av om den kan påverka de berörda skyddsområdena på ett betydande sätt. Risken för sådan påverkan är emellertid det avgörande kriteriet för huruvida en lämplig bedömning ska genomföras,³⁰ eftersom syftet med bedömningen är att förhindra sådana risker.³¹

47. Detta utgör en väsentlig skillnad mot återkommande verksamhet som under vissa omständigheter kan anses som en enda operation,³² eftersom sådana åtgärder i regel inte innebär ytterligare påverkan på ett skyddsområde när åtgärderna upprepas i oförändrad form.

48. Fråga 2 d avser huruvida denna tredje omständighet innebär att ingen bedömning behöver göras vad avser beslutet om förlängning när vissa arbeten för projektets genomförande redan har inletts och påverkan på området till viss del redan har inträtt.

49. Denna fråga behöver emellertid inte besvaras i förevarande mål, eftersom inga anläggningsarbeten någonsin har utförts. Dessutom skulle det, även för det fall att sådana arbeten som avses i begäran om förhandsavgörande hade utförts, inte ha gett upphov till en rätt att slutföra projektet efter att tidsfristen som beviljats för uppbyggnadsfasen löpt ut.³³

50. Mot denna bakgrund utgör beslutet om förlängning av tillståndet att uppföra en anläggning, utan vilket inga anläggningsarbeten får utföras, ett sådant självständigt godkännande av ett projekt som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

B. Fråga 3 – Föregående bedömning

51. Med sin tredje fråga vill High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) få klarhet i vilka faktorer den behöriga myndigheten måste ta hänsyn till vid genomförandet av en bedömning enligt det första steget i artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

52. Enligt artikel 6.3 första meningen i livsmiljödirektivet ska alla planer eller projekt som inte direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av ett område, men som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt kan påverka området på ett betydande sätt, på lämpligt sätt bedömas med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området.

53. Artikel 6.3 första meningen i livsmiljödirektivet innebär att kravet att det ska göras en lämplig bedömning av en plans eller ett projekts konsekvenser gäller under förutsättning att det är sannolikt eller att det finns en risk för att planen eller projektet kommer att ha en betydande påverkan på det berörda området.³⁴ Med hänsyn i synnerhet till försiktighetsprincipen anses en sådan risk föreligga när

30 Dom av den 7 november 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment och Vereniging Leefmilieu (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:882, punkt 82).

31 Mitt förslag till avgörande i de förenade målen Coöperatie Mobilisation for the Environment och Vereniging Leefmilieu (C-293/17 och C-294/17, EU:C:2018:622, punkt 136) och mitt förslag till avgörande i målet Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, punkterna 171 och 172).

32 Dom av den 14 januari 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, punkt 47).

33 Se ovan punkt 4.

34 Dom av den 7 september 2004, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 43), och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 134).

det mot bakgrund av de senaste vetenskapliga rönen på området inte kan uteslutas att planen eller projektet kan ha en betydande påverkan på bevarandemålen för området.³⁵ Bedömningen av denna risk ska göras bland annat med hänsyn till särarten av och de miljömässiga förhållandena inom det område som berörs av en sådan plan eller ett sådant projekt.³⁶

54. Följaktligen måste den föregående bedömningen ta full hänsyn till ovannämnda faktorer för att motivera att en fullständig bedömning inte genomförs.

55. Omständigheten att nämnden för samhällsplanering i samband med 2008 års tillstånd konstaterade – uppenbarligen underförstått – att projektet inte kommer att påverka det berörda områdets integritet, utgör i detta sammanhang endast ett indicium. Vilken betydelse detta indicium ska tillmätas beror på vilka skäl som nämnden för samhällsplanering har lagt till grund för detta konstaterande. Det är emellertid säkert att en risk för påverkan på området i dag inte kan uteslutas på grundval av detta tillstånd, då det framgår av begäran om förhandsavgörande att det redan år 2008 inte innehöll fullständiga, exakta och slutgiltiga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan på det berörda området.

56. Tvärtom krävs ytterligare vetenskaplig information för att det ska vara möjligt att underlåta att genomföra en lämplig bedömning. Denna information måste för det första avhjälpa bristerna i bedömningen som gjordes år 2008 och för det andra ta hänsyn till förändringar i projektet, av de berörda skyddade livsmiljöerna och arterna,³⁷ samt ta hänsyn till nya vetenskapliga rön på området som framkommit i mellantiden. I förekommande fall måste andra planer och projekt som tillkommit ingå i bedömningen, om dessa i kombination med de planer eller projekt som är föremål för bedömningen, kan påverka området på ett betydande sätt.

57. Den tredje frågan ska mot denna bakgrund besvaras så, att den lämpliga bedömningen enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet måste genomföras när det med hänsyn till de senaste vetenskapliga rönen på området inte kan uteslutas att planen eller projektet kan påverka området på ett betydande sätt med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. En bedömning av samma plan eller projekt som genomförts tidigare kan endast bidra till att utesluta denna risk i den omfattning som den innehåller fullständiga, exakta och slutgiltiga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan på det berörda området. Den föregående bedömningen måste således avhjälpa eventuella brister i denna tidigare bedömning och ta hänsyn till huruvida projektet har förändrats i mellantiden, huruvida det har tillkommit andra planer och projekt som i kombination med de planer eller projekt som är föremål för bedömning kan påverka området på ett betydande sätt, men även huruvida de berörda skyddade livsmiljöerna och arterna har förändrats och huruvida nya vetenskaplig rön har tillkommit.

C. Fråga 5 – Konform tolkning och parternas yrkanden

58. Med sin femte fråga önskar High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) få ett klargörande av i vilken utsträckning en nationell domstol är skyldig att tolka nationell lagstiftning i överensstämmelse med unionsrätten när parterna inte uttryckligen har gjort en sådan tolkning gällande.

³⁵ Dom av den 7 september 2004, Waddenvereniging och Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, punkt 44), och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 134).

³⁶ Dom av den 17 april 2018, kommissionen/Polen (Białowieżaskogen) (C-441/17, EU:C:2018:255, punkt 112), och dom av den 29 juli 2019, Inter-Environnement Wallonie och Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, punkt 134).

³⁷ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 september 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias m.fl. (C-43/10, EU:C:2012:560, punkt 115).

59. Bakgrunden till denna fråga är omständigheten att nämnden för samhällsplanering inte har beviljat den omtvistade förlängningen av tillståndet med stöd av bestämmelser som föreskriver en lämplig bedömning enligt artikel 6.3 i livsmiljödirektivet, nämligen section 42 PDA 2000, utan med stöd av section 146B och 146C PDA 2000, enligt vilka en sådan bedömning inte krävs. Valet av rättslig grund var emellertid inte uttryckligen föremål för talan i det nationella målet.

60. Frågan huruvida en viss rättslig grund uttryckligen har åberopats gör att det ligger nära till hands att beakta domstolens rättspraxis enligt vilken domstolen är skyldig att pröva vissa frågor ex officio. Enligt denna rättspraxis innebär unionsrätten visserligen inte att en nationell domstol är skyldig att ex officio pröva en grund avseende åsidosättande av unionsrättsliga bestämmelser, då prövningen av denna grund skulle tvinga den nationella domstolen att gå utöver ramen för tvisten såsom parterna har definierat den. Den nationella domstolen är endast skyldig att ex officio beakta rättsliga grunder som följer av en unionsrättslig bestämmelse av tvingande beskaffenhet, då den domstolen enligt nationell rätt ska eller får göra det i förhållande till en nationell bestämmelse av tvingande beskaffenhet.³⁸

61. Vid en närmare anblick är denna rättspraxis dock inte tillämplig på förevarande mål, eftersom Friends of the Irish Environment – såvitt framgår av handlingarna i målet – faktiskt konsekvent vidhållit att artikel 6.3 i livsmiljödirektivet har åsidosatts. Denna fråga behöver alltså inte prövas ex officio.

62. Frågan går snarare ut på huruvida åberopandet av denna bestämmelse för göras beroende av omständigheten att parten även åberopar nationella bestämmelser som måste tillämpas och tolkas i överensstämmelse med unionsrätten, för att avhjälpa en situation där unionsrätten eventuellt har åsidosatts.

63. Friends of the Environment och kommissionen har med rätta påpekat att rättspraxis är helt klar på denna punkt.

64. Domstolen har vid upprepade tillfällen slagit fast att medlemsstaternas skyldighet till följd av ett direktiv att åstadkomma det resultat som föreskrivs i detta samt deras skyldighet att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att denna skyldighet fullgörs åligger alla myndigheter i medlemsstaterna, däribland de rättskipande myndigheterna inom ramen för deras behörighet.³⁹

65. Härav följer att de nationella domstolarna vid tillämpningen och tolkningen av nationell rätt är skyldiga att beakta samtliga nationella bestämmelser och tillämpa de tolkningsmetoder som medges enligt nationell rätt för att, i den utsträckning det är möjligt, tolka nationell rätt mot bakgrund av det aktuella direktivets lydelse och syfte så att det resultat som fastställs i direktivet uppnås och, därmed, agera i överensstämmelse med artikel 288 tredje stycket FEUF.⁴⁰

38 Dom av den 14 december 1995, van Schijndel och van Veen (C-430/93 och C-431/93, EU:C:1995:441, punkterna 13, 14 och 22), dom av den 24 oktober 1996, Kraaijeveld m.fl. (C-72/95, EU:C:1996:404, punkterna 57, 58 och 60), dom av den 12 februari 2008, Kempter (C-2/06, EU:C:2008:78, punkt 45), och dom av den 26 april 2017, Farkas (C-564/15, EU:C:2017:302, punkterna 32 och 35).

39 Dom av den 10 april 1984, von Colson och Kamann (14/83, EU:C:1984:153, punkt 26), dom av den 18 december 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628, punkt 40), och dom av den 7 augusti 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, punkt 38).

40 Dom av den 25 februari 1999, Carbonari m.fl. (C-131/97, EU:C:1999:98, punkterna 49 och 50), dom av den 5 oktober 2004, Pfeiffer m.fl. (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, punkterna 113–116), dom av den 7 augusti 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, punkt 39), och dom av den 14 maj 2019, CCOO (C-55/18, EU:C:2019:402, punkt 69).

66. För det fall att detta inte är möjligt, är en nationell domstol som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa unionsbestämmelser skyldig att säkerställa att dessa bestämmelser ges full verkan genom att, med stöd av sin egen behörighet, om det behövs, underlåta att tillämpa varje nationell bestämmelse som strider mot unionsbestämmelserna.⁴¹ Denna skyldighet begränsas genom att i vart fall ett direktiv inte i sig kan medföra skyldigheter för en enskild och det inte som sådant kan åberopas gentemot denne.⁴²

67. Det krävs däremot inte att parterna inför de nationella domstolarna uttryckligen och i detalj anger vilka nationella bestämmelser som dessa domstolar ska tolka i överensstämmelse med unionsrätten eller ska underlåta att tillämpa. Det ankommer i stället på de nationella domstolarna att identifiera vilka dessa bestämmelser är och att utveckla en metod för att lösa eventuella konflikter mellan nationell rätt och unionsrätt i syfte att det resultat som fastställs i direktivet uppnås.

68. I det nationella målet framgår för övrigt inte heller varför High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) måste försöka identifiera den korrekta rättsliga grunden för förlängningen av uppbyggnadsfasen, om den konstaterar att förlängningen beviljats i strid med artikel 6.3 i livsmiljödirektivet.

69. Under alla omständigheter innebär skyldigheten för en nationell domstol att i möjligaste mån tolka nationell rätt i enlighet med de krav som följer av unionsrätten inte att parterna i målet uttryckligen måste framställa yrkanden om just denna tolkning, när dessa parter åtminstone har gjort gällande att de relevanta bestämmelserna i unionsrätten har åsidosatts.

D. Fråga 6 – Preklusion

70. Med den sjätte frågan önskar High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) få klarhet i huruvida den är skyldig att bortse från en bestämmelse i nationell processlagstiftning som hindrar en klagande från att ifrågasätta giltigheten av ett tidigare tillstånd (som löpt ut) i samband med en senare ansökan om tillstånd.

71. Denna fråga har endast ställts för det fall att artikel 6.3 i livsmiljödirektivet är tillämpligt på förlängningen, eftersom det ursprungliga tillståndet beviljades i enlighet med en bestämmelse i nationell lagstiftning som inte införlivade livsmiljödirektivet på ett korrekt sätt. Som jag har visat ovan saknar denna omständighet betydelse⁴³ och det är således inte nödvändigt att besvara frågan.

72. För övrigt åsyftas i denna tolkningsfråga återigen tankar om rättssäkerhet och skydd för berättigade förväntningar. I den mån som dessa principer är relevanta för tillämpningen av artikel 6.3 i livsmiljödirektivet beaktas de genom rättsfiguren en enda operation, vilken redan har behandlats.⁴⁴ Även detta talar för att det saknas skäl att besvara den sjätte frågan separat.

41 Dom av den 9 mars 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, punkt 24), dom av den 4 december 2018, Minister for Justice and Equality och Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, punkt 35), och dom av den 19 december 2019, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, punkt 42).

42 Dom av den 7 augusti 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, punkt 42 och där angiven rättspraxis). Se även dom av den 7 januari 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, punkterna 57 och 58).

43 Se ovan punkt 42.

44 Se ovan punkt 30 och följande punkter.

V. Förslag till avgörande

73. Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreslår jag att domstolen ska meddela följande dom:

- 1) Beslutet om förlängning av tillståndet att uppföra en anläggning, utan vilket inga anläggningsarbeten får utföras, utgör ett sådant självständigt godkännande av ett projekt som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6.3 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.
- 2) Den lämpliga bedömningen enligt artikel 6.3 första meningen i direktiv 92/43 måste genomföras när det med hänsyn till de senaste vetenskapliga rönen på området inte kan uteslutas att planen eller projektet kan påverka området på ett betydande sätt med avseende på konsekvenserna för målsättningen vad gäller bevarandet av området. En bedömning av samma plan eller projekt som genomförts tidigare kan endast bidra till att utesluta denna risk i den omfattning som den innehåller fullständiga, exakta och slutgiltiga bedömningar och slutsatser, på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras vad beträffar de planerade arbetenas påverkan på det berörda området. Den föregående bedömningen måste således avhjälpa eventuella brister i denna tidigare bedömning och ta hänsyn till huruvida projektet har förändrats i mellantiden, huruvida det har tillkommit andra planer och projekt som i kombination med de planer eller projekt som är föremål för bedömning kan påverka området på ett betydande sätt, men även huruvida de berörda skyddade livsmiljöerna och arterna har förändrats och huruvida nya vetenskaplig rön har tillkommit.
- 3) Skyldigheten för en nationell domstol att i möjligaste mån tolka nationell rätt i enlighet med de krav som följer av unionsrätten innebär inte att parterna i målet uttryckligen måste framställa yrkanden om just denna tolkning, när dessa parter åtminstone har gjort gällande att de relevanta bestämmelserna i unionsrätten har åsidosatts.